

בית משפט לענייני משפחה בבאר שבע

תלהמ"מ 54338-05-21 פלוני נ' פלונית
תלהמ"מ 60448-05-21 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט אריאל ממון

התובע/הנתבע פלוני

ע"י ב"כ עוה"ד אייל גבע

נגד

הנתבעת/התובעת פלונית

ע"י ב"כ עוה"ד נטלי ביטון

חקיקה שאוזכרה:

תקנות בית משפט לענייני משפחה (סדרי דין), תשפ"א-2020: סע' 49
חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962: סע' 14, 15, 19, 25

מיני-רציו:

* ביהמ"ש מאשר את המעבר של האם עם הקטינות לשוב המרוחק כ-70 דקות נסיעה מבית האב בכפוף למספר הוראות שנועדו לאזן ולמזער את הפגיעה הצפויה במישור הקשר שבין האב לקטינות לצד הפחתת כמות הנסיעות וחלוקת הנטל בין ההורים, תוך שמירה על זמני שהות משמעותיים עם האב.

* משפחה – הסדרי שהות – שינוי עיר מגורים

* משפחה – משמורת קטינים – שינוי מקום מגורים

* משפחה – משמורת קטינים – הסדרי שהות

* משפחה – הסדרי שהות – טובת הילד

* משפחה – משמורת קטינים – טובת הילד

תביעת האב לשינוי זמני השהות ותביעת האם לאשר לה העתקת מקום מגורי הקטינות (כבנות 11 ו-9) מישוב בדרום לישוב ב' שבשפלה (מרחק נסיעה של כשעה ועשר דקות מבית האב), שם רכשה האם בית עם בן זוגה הנוכחי, אשר נדרש לקיים הסדרי שהות עם ילדיו מקשר זוגי קודם, המתגוררים באזור המרכז. זמני השהות המתקיימים בפועל הם ימים א' וד' וכל סופ"ש לסירוגין, בבית האב בישוב ד' בדרום, ימים ב', ג' בבית האם בדרום ובימי ה' וכל סוף שבוע שני בבית האם בישוב ב'. יצוין כי המשפחה חדלה לשמור על אורח חיים דתי ובית הספר בו מתחנכות הקטינות, בדרום, משתייך לזרם המלכתי דתי.

ביהמ"ש לענייני משפחה פסק:

לשני ההורים יכולות הוריות טובות ולולי העתקת מקום המגורים, היה ראוי לשמר את מתכונת הסדרי השהות הקיימת, המהווה, כך על פי גורמי המקצוע החלופה הטובה ביותר עבור הקטינות. אלא שכפי דברי המומחית, עניינינו במציאת ההסדר הטוב ביותר בנסיבות הקיימות, קרי מציאת הפתרון "הרע במיעוטו". לעניין זה, ובראי טובת קטינות, נמצא כי יש לאשר העתקת מקום מגורי הקטינות.

כידוע, קיימות שתי גישות מובילות לבחון את שאלת העתקת מקום מגורים של הורה שהקטינים מתגוררים במחיצתו (בין אם באופן מלא ובין אם באופן חלקי). על פי גישה אחת, יש לקבל את נושא המעבר, "כמעשה עשוי", ועל ביהמ"ש להכריע בשאלת משמורת הקטינים, על פי טובתם, בהתבסס על ההנחה לפיה המעבר למקום החדש כבר התבצע. שיקולי טובת הילד ידונו לאחר העתקת מקום המגורים של ההורה. על פי גישה זו, די בכך שקיימת "יכולת הקטינים לשרוד את המעבר", על מנת לאפשר המעבר ואף תיבחן השאלה האם יש בקשר של הקטינים עם מי מההורים גורם המונע ניתוק מאותו הורה, ומהי האפשרות הטובה ביותר עבור הקטינים במצב שנוצר (כשהכוונה – לאחר המעבר); על פי הגישה השנייה, יש לבחון האם צרכי הילדים מצדיקים את העתקת מקום המגורים והאם יהיה בהעתקת המגורים כדי לפגוע ביחסים ובקשר שבין המשיב ובין הילדים, והאם הפגיעה תהיה בדרגת חומרה כזו עד כדי ששיקולי טובת הקטין יאפילו על רווחת הוריהם. בימ"ש זה סבור ששיקולי טובת הקטין מאפילים על טובת הוריו כפי הגישה השנייה.

ביהמ"ש מוצא לאמץ את המלצת וועדת תסקירים לאשר את המעבר, כאשר גורמי המקצוע שהיו חברים בוועדה, סברו כי זו טובת הקטינות והיא מתיישבת אף עם רצונן. בין השיקולים צוין כי האב לא פיתח עבור הקטינות מרכז חיים באזור מגוריו, באופן שלקטינות אין חיי חברה, חינוך או חוגים באזור מגוריו. זאת גם לצד העובדה שהקטינות מתחנכות בבית ספר דתי שאינו מתאים ומותאם להשקפת עולמה של המשפחה כיום. לדברי הקטינות הן חוות חוסר שביעות רצון בולט מהישוב בו הן מתגוררות וסלידה מביה"ס בו הן מתחנכות וזאת לצד העובדה כי הקטינות חוות ניתוק חברתי חריף במקום מגוריהן הנוכחי. אי לכך, לא ניתן לראות בהעתקת במקום המגורים כפגיעה בשגרת חייהן החינוכיים והחברתיים של הקטינות.

ברם, משאין חולק שטובתם של קטינים, כאשר הם, מחייבת קשר רציף, משמעותי וקרוב עם שני הוריהם, ובשעה שאישור העתקת מקום המגורים של הקטינות עלול לגרום לזעזוע ביציבות הקשר שבין האב לקטינות, החשש לפגיעה בטובתן של הקטינות מתמקד בחשש מפני פגיעה באיכות הקשר שבין האב לקטינות. ברם, מדובר בפרמטר אחד וחשוב מתוך פרמטרים נוספים שביהמ"ש נדרש לאזן ביניהם. לרבות העובדה שהבית בב' נרכש בניסיון להלך בין הטיפות- קיום זוגיות חדשה, תוך מחויבות לילדים מזוגיות קודמת של בן זוג הנוכחי של האם ובימ"ש נדרש גם לאיזון בין טובתם של אלו לבין טובתם של ילדי הצדדים דכאן. כך גם אין חולק כי המציאות הקיימת, שבה נאלצות הקטינות לדור בשלושה בתים אינה סבירה, פוגעת בקטינות ובטובתן.

בנסיבות אלו ביהמ"ש מוצא לאשר את המעבר לישוב ב' לצד רישומן למוסדות חינוך מותאמים להשקפת עולמם, וקביעת בית האם כביתן העיקרי של הקטינות, בכפוף למספר הוראות שנועדו לאזן ולמזער את הפגיעה הצפויה במישור הקשר שבין האב לקטינות לצד הפחתת כמות הנסיעות וחלוקת הנטל בין ההורים, תוך שמירה על זמני שהות משמעותיים עם האב. נקבע כי הסדרי השהות בין האב לקטינות יתקיימו במתכונת של יום אחד בשבוע הכולל לינה (ביום שיתואם בין הצדדים) ובכל סוף שבוע שני לסירוגין, החל מיום חמישי בשבוע ועד ליום ראשון בשבוע. האם תביא את הקטינות לבית האב ואב יחזיר אותן למוסד החינוכי. ביהמ"ש ער לכך ש הקטינות לא יפקדו מסגרת חינוכית בימי שישי (פעם

בשבועיים), אך בראי טובתן, נמצא כי יש להעדיף קיום הסדרי שהות יציבים ומשמעותיים עם אביהן, במתכונת שנקבעה לעיל.

פסק דין

בפני תביעת האב לשינוי זמני השהות (שהוב' על ידו גם כתביעת "משמורת") וכן תביעת האם לאשר לה העתקת מקום מגורי הקטינות מהישוב א' שבדרום לישוב ב' שבשפלה.

בשעה שההליכים שבפני קשורים ושלובים זה בזה פסק הדין שלהלן יינתן במאוחד בשני ההליכים;

רקע כללי:

1. הצדדים, בני זוג נשואים לשעבר, שהתגרשו לפני כארבע וחצי שנים ולהם שתי בנות קטינות: א', בת כ- 11 שנים וב', בת כ- 9 שנים.
2. ביום 7.4.2021 הורה המותב הקודם (כב' השו' ר. אטגדי פריאנטה) במסגרת הליך יישוב סכסוך, כי נאסר על האם להעתיק את מקום מגורי הקטינות שבכותרת מהישוב ג' (בו התגוררה האם עם הקטינות עובר למועד הגשת התובענה) וכן נאסר על שינוי מוסדות החינוך אליהן הן רשומות, במועצה *** וזאת עד למתן החלטה אחרת. הובהר כי לצורך הכרעה ביחס לשינוי מקום מגורי הקטינות, יש להידרש לפרמטרים רבים על מנת לבחון את טובת הקטינות בין היתר תוך קבלת תסקיר וחוות דעת מומחה (בסוגית העתקת מקום המגורים).
3. ביום 26.5.2021 הגיש האב תביעתו, בה עתר להעביר "המשמורת" לידיו ולצמצם את זמני השהות של הקטינות אצל האם (תלה"מ 54338-05-21).
4. ביום 30.5.2021 הגישה האם תביעה בה עתרה להעתיק מקום מגורי הקטינות לישוב ב' ולרישומן במוסד חינוכי במועצה אזורית ב' (תלה"מ 60448-05-21).
5. בתום דיון שהתקיים ביום 20.7.2021 נקבע כי בשעה שהאם עותרת לאשר לה העתקת מקום מגורים עם הקטינות מהישוב ג' לב' והאב מתנגד לעתירה וכאשר מנגד, עותר האב לקביעת משמורת בלעדית של הקטינות אצלו, אך הבהיר כי קיימת זיקה בין שתי התביעות, נקבע כי יש לברר בד בבד את התובענה שהגיש האב ואת התובענה שהגישה האם.
6. במסגרת החלטה זו, הובהר שוב כי יש להידרש לפרמטרים רבים על מנת לבחון את טובתן של הקטינות ולצורך כך יש להידרש לקבלת תסקיר ואולי אף לחוות דעת מומחה, הן בנוגע למסוגלותם ההורית של כל אחד מההורים, לנוכח טענותיהם זה כלפי זה והן בנוגע להעתיקת מקום המגורים.

7. בשלב זה, סירב האב למנות מומחה, לנוכח העלות הגבוהה ומשכך, הורה ביהמ"ש כי יש להמתין תחילה לקבלת תסקיר בהתאם להחלטה מיום 31.05.2021.
8. ביום 9.9.2021 ניתנה החלטה נוספת בה ניתנה לאם הוראה להשיב הקטינות למקום מגוריהן הקודם ביישוב ג' עד ולא יאוחר מיום 12.9.2021 ולדאוג לרישומן במקום לימודיהן הקודם עד לאותו מועד.
9. ביום 31.1.2022 הוגש תסקיר עו"ס סדרי דין אשר כלל התייחסות למסקנות וועדת תסקירים, לפיהן טובת הקטינות ורצונן מתיישבים עם רצונה של האם להעתיק את מקום מגורי הקטינות לישוב ב' (כפי שיורחב להלן).
10. ביום 8.3.2022 הועברה התובענה להתברר בפני ונקבע דיון במעמד הצדדים ליום 4.4.2022, שנדחה לבקשת הצדדים ליום 18.5.2022.
11. את חלקו הארי של הדיון שהתקיים בפני ביום 18.5.2022, הקדשתי לניסיון לבחון האם ישנה אפשרות כלשהי להביא הצדדים להסכמות, אולם זאת ללא הצלחה.
12. כפי שהבהרתי כבר באותו מועד, מדובר בהליך המתנהל זמן רב מדי, במויחד בשעה שהקטינות נאלצות לגור בשלושה בתים- בית האב בישוב ד', בית האם בישוב א' ובית נוסף בישוב ב', בו מתגוררות הקטינות בסופי שבוע, לסירוגין, בעת שהן מצויות במחיצת אימן.
13. בשעה שהאב עמד בהתנגדותו לביצוע המעבר וטען כי טובת הקטינות תיפגע, גם לנוכח הפגיעה ביכולת לקיים הורות משותפת וקיום זמני השהות, כפי שמתקיימים עד כה, ביחס של חמישה ימים בבית האב ותשעה ימים בבית האם (מתוך 14 ימים) ובשעה שלדברי האב, המעבר בוצע בראי טובת האם בלבד, וככל שבית המשפט יקבל הבקשה יש להידרש גם לסוגיית הנזק הכלכלי שייגרם לו כתוצאה מהמעבר, קבעתי דיון נוסף לצורך חקירת עו"ס סדרי דין על תסקירה כפי בקשת האב וזה נקבע ליום 13.7.2022.
14. כמו כן, מצאתי כי יש לשמוע את קולן של הקטינות (זאת גם בהתאם [לתקנה 49 לתקנות בית משפט לענייני משפחה \(סדרי דין\), תשפ"א-2020](#)) ומשכך, הוריתי על שמיעתן באמצעות המחלקה לשיתוף ילדים של יחידת הסיוע של בית משפט זה (להלן: "מש"י").
15. כמו כן, ועל מנת שתונח בפני עמדה מקצועית נוספת, הוריתי על מינוי מומחית מטעם ביהמ"ש- פסיכולוגית הילדים, הגברת רעות אבן- טוב, מהמרכז לשירות פסיכולוגי בשער הנגב.
16. יש לציין כי במסגרת החלטתי מאותו מועד הוריתי לב"כ האב לזמן העו"ס לסדרי דין לדיון הקבוע, לצורך חקירתה, כפי בקשתו.

17. ביום 6.6.2022 הונח בפני דיווח חסוי המתעד את שמיעת הקטינות במחלקה לשיתוף ילדים.
18. ביום 24.6.2022 הוגשה חוות דעתה של המומחית, שהועברה לעיון הצדדים ביום 27.6.2022.
19. ביום 13.7.2022 התקיים בפני דיון (אשר יועד כאמור לצורך חקירת עו"ס לסדרי דין), אליו לא התייצבה עו"ס לסדרי דין, כפי הנראה בשעה שלא זומנה כדיון, ע"י ב"כ האב, על אף החלטתי.
20. בנסיבות העניין, וויתרו ב"כ הצדדים על חקירת עו"ס סדרי דין והקדשתי זמן רב לצורך הבאת הצדדים לכדי הסכמות, תוך הבנה שפתרון מוסכם ייטיב עם הקטינות ועם הצדדים, אולם זאת ללא הצלחה, כשכל אחד מהצדדים דבק בעמדתו ואינו מוכן לסגת ממנה, כמלוא נימיה.
21. הגם שמלכתחילה הוריתי לב"כ הצדדים להיערך לסיכומים בע"פ, על מנת ליתן לצדדים הזדמנות נוספת להידברות, הוריתי על הגשת סיכומים בכתב. לדאבון הלב, גם פרק הזמן שיועד לצורך הגשת סיכומים לא הביא הצדדים לכדי הסכמות, בראי טובת הקטינות.

עיקרי תסקיר עו"ס לסדרי דין (הוגש ביום 30.1.2022):

22. שני ההורים אוהבים מאוד את בנותיהם, מסורים להן ומקפידים על קיום הסדרי השהות בביתם.
23. האב, שמתגורר בישוב די' (לאחר שני מעברי דירה, תחילה ל *** ולאחר מכן לישוב די'), הינו חלק בלתי נפרד משגרת יומן של הקטינות, אולם לא פיתח עבור הקטינות מרכז חיים באזור מגוריו, באופן שלקטינות אין חיי חברה, חינוך או חוגים באזור מגורי האב.
24. האב רואה במעבר הקטינות איום על הקשר שלו עם הקטינות, סבור כי הדבר יגרום בהכרח להפחתת הנוכחות ההורית שלו, גם אם זמני השהות לא ישתנו בפועל והדבר אף עלול לגרום לניתוק קשר בין הקטינות לבין אחד ההורים.
25. האב סבור גם כן כי לנוכח התנהלות האם אגב המעבר, הקטינות צריכות לעבור לגור דרך קבע עמו ולקיים זמני שהות בבית האם.
26. לדברי האב, הוא אינו מסוגל לעבור בעצמו למרכז הארץ, וחושש כי האם תחפוץ בעתיד לבצע מעברים נוספים.
27. האב ממעט בתקשורת עם האם. לעיתים ממדר אותה ממידע רלוונטי ומהותי אודות הקטינות.

28. לדברי האם, מעבר המגורים היה צפוי וידוע לצדדים, כאשר ההורים יסיימו את לימודיהם באזור הדרום. לדבריה אין כל הצדקה להמשך המגורים בדרום, שכן כל משפחתם המורחבת של שני ההורים מתגוררת באזור המרכז ובירושלים. האם סבורה כי באזור בו היא חפצה לגור קיימות מסגרות חינוך טובות יותר, המתאימות לדרך חיי הצדדים.

29. לדברי האם, סירוב האב למעבר אינו ענייני ומשמש כמנוף לחץ נגדה, על מנת להשיג הישגים כלכליים.

30. לצורך ביצוע המעבר, מוכנה האם להתגמש ולקחת חלק בהסעת הקטינות, ככל שיידרש.

31. בתסקיר עלה כי הקטינות מעורבות בסכסוך שבין הוריהן והביעו את עיפותן מהמאבקים הבלתי נגמרים של ההורים.

32. הקטינות אינן רואות בעיה בנסיעות שיהיו מנת חלקן בעקבות מעבר האם לשוב ב' ואינן סבורות כי משהו צריך להשתנות בעקבות כך, ומבקשות להותיר את זמני השהות במתכונתם.

33. הקטינות מתחנכות בבית ספר שאינו מתאים להשקפת עולמם של הוריהן, שכן המשפחה חדלה לשמור על אורח חיים דתי ובית הספר בו מתחנכות הקטינות משתייך לזרם המלכתי דתי.

34. עוד הוסיפה עו"ס סדרי דין כי שתי הקטינות חוות תלישות וחוסר שייכות גדולה ותחושת העראיות המלווה את חייהן, אינה מסייעת להן להרגיש ביטחון, שייכות ויציבות כדי צרכן לצורך התפתחותן התקינה.

35. שתי הקטינות מביעות רצון עז לעבור לשוב ב' ולשנות מסגרת לימודית, ואינן מבינות מדוע יש בעיה לבצע את המעבר, הן התרגלו לנסיעות, אינן רואות בהן קושי ואינן סבורות כי הקשר שלהן עם מי מהוריהן ייפגע כתוצאה מהמעבר.

36. הקטינות מייחלות לסיום הסכסוך במהרה.

37. ביום 23.1.2022 התכנסה וועדת תסקירים (בנוכחות מנהלת המחלקה לשירותים חברתיים, עו"ס לחוק הנוער, מפקחת מחוזית לעניין סדרי דין, פסיכולוג קליני ועו"ס לסדרי דין) ובה הומלץ על דעת הנוכחים:

- א. לאשר העתקת מקום המגורים של הקטינות לשוב ב' עוד בשנת הלימודים תשפ"ב.
- ב. שימור זמני השהות כפי שהם (ימים א' וד' בבית האב, ימים ב', ג' וה' בבית האם וכל סוף שבוע שני), תוך הרחבת סופ"ש אצל האב בלילה נוסף במוצ"ש.
- ג. האם תסיע את הקטינות לבית האב בתחילת הביקור והאב ישיבן למחרת היום למוסד החינוכי בב'.

- ד. קיים צורך להערכת מצבן הרגשי של הקטינות ע"י פסיכולוג קליני.
ה. הפניית ההורים לתיאום הורי.

עיקרי חוות הדעת אודות הצרכים הפסיכולוגיים של הקטינות (הוגשה ביום 24.6.2022):

38. חוות הדעת התמקדה ב"מה חשוב יותר" ו"מה יזיק פחות", קרי, לא בחיפוש אחר סידור אופטימלי אלא בסידור הטוב ביותר בנסיבות הקיימות.
39. כדברי עוֹרְכָתָה, חוות הדעת מתמקדת בצרכי הקטינות ואין בה ניסיון לעסוק במונחים של הוגנות, צדק או אמת משפטית.
40. נעשתה הפרדה בין רצון הקטינות לבין טובתן, כאשר עורכת חוות הדעת סבורה כי יש להתייחס באופן מוגבל לרצון הקטינות, גם לנוכח גילן וכי טובתן היא זו שצריכה להכריע את הכף.
41. רצון הקטינות לאשר המעבר לצד שמירה על הסדרי השהות במתכונת הקיימת, נובע מחוסר יכולתן להחליט או לענות לשאלה "את מי את מעדיפה, את אבא או את אמא?" האופן בו תופסות הקטינות את הסיטואציה.
42. הקטינות אינן יכולות להעריך את הנזק ארוך הטווח שעלול להיגרם כתוצאה מפיצול מרכז חייהן באופן שהוצע בתסקיר עו"ס לסדרי דין, לרבות העייפות המצטברת מהקימה המוקדמת בישוב ד' כדי להגיע לביה"ס בישוב ב' ואת ההשפעה של אותה עייפות על שעות הלימודים, או חיי החברה שלהן בעתיד.
43. להלן צרכיהן הרגשיים וההתפתחותיים של הקטינות בשנים הקרובות על פי עורכת חוות הדעת:
- א. קשר רציף עם שני ההורים.
ב. וודאות מסוימת לגבי העתיד, הכוללת קבלת החלטה אשר מסיימת את המחלוקת ואי הוודאות, וכן הסדר ארוך טווח, לכל הפחות למשך שלוש-ארבע שנים.
ג. מרכז חיים אחד ובו חוויית ילדות מלאה, הכוללת מסגרת חינוכית ופעילויות פנאי, חברה והעשרה.
ד. לא ניתן ליישב את המעבר עם חלוקת זמני שהות שווה, או כהגדתה קיום "משמורת משותפת".
ה. הפניה לטיפול רגשי במקביל לפגישות להדרכת הורים.

דיון והכרעה:

44. בטרם אדרש לסוגיית העתקת מקום המגורים שהייתה לב ליבו של ההליך שבפני, עד כדי שסוגיית "המשמורת" (כהגדרת האב) הונחה בקרן זווית, אציין בקצרה כי לשני ההורים יכולות הוריות טובות ולולי העתקת מקום המגורים, היה ראוי לשמר את מתכונת הסדרי השהות הקיימת, המהווה, כך על פי גורמי המקצוע, לרבות וועדת התסקירים, שמסקנותיה לא נסתרו- החלופה הטובה ביותר עבור הקטינות.

45. אלא שכפי דברי המומחית, ענייננו במציאת ההסדר הטוב ביותר בנסיבות הקיימות, קרי מציאת הפתרון "הרע במיעוטו", שכן אין חולק כי כל הכרעה שתהיה בבחינת "גָּזְרוּ אֶת הַיָּלֵד הַחַי לְשָׁנִים" או בבחינת "גַּם לִי גַם לָךְ לֹא יִהְיֶה" (ראו: מלכים א', ג', כה"כ"ו) הינה רעה עשרת מונים ותפגע בקטינות פגיעה אנושה ובלתי סבירה.

46. אשר על כן ולאחר שבחנתי את כל אשר בפני, לרבות כתבי הטענות, תסקיר עו"ס סדרי דין, חוות הדעת הפסיכולוגית וסיכומי ב"כ הצדדים מצאתי כי יש לאשר העתקת מקום מגורי הקטינות, וזאת מהנימוקים המפורטים להלן:

47. הוי ידוע כי נקודת המוצא הנורמטיבית בעת דיון בקביעת מגורים של ילדים כאשר קיימת מחלוקת בין הוריהם היא [חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#), תשכ"ב – 1962 (להלן: "החוק").

48. בהתאם [לסעי' 14](#) ו- [15](#) לחוק, ההורים הם האפוטרופוסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים וכפועל יוצא מכך יש להם הסמכות לקבוע את מקום מגוריהם.

49. בשעה שבהתאם [לסעיף 19](#) ו- [25](#) לחוק, בהיעדר הסכמה בין ההורים נדרש ביהמ"ש להכריע בסוגיה ועליו לעשות כן בהתאם לטובת הקטינים, אזכיר מספר מושכלות יסוד שנקבעו בפסיקה.

50. "עיקרון טובת הילד" הוא עיקרון כללי ואמורפי שהשופט נדרש למלאו בתוכן בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה, תוך התייחסות לטובת הילד הקונקרטי שבפניו (ראו: [בג"צ 5229/97 דויד נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים פ"ד נה\(1\) 453 בעמ' 463 \(1998\)](#)).

51. קיימות שתי גישות מובילות לבחון את שאלת העתקת מקום מגורים של הורה שהקטינים מתגוררים במחיצתו (בין אם באופן מלא ובין אם באופן חלקי), כמפורט בדברי כב' השוי' נ. סילמן בתמ"ש (קר') [10428-03-10 פלונית נ' אלמוני](#) (25/05/2013, פורסם בנבו);

"גישה אחת פורטה בהרחבה בעמ"ש (נצי') [9963-06-11 ס.ג. נ' ע.ג.](#) (10/8/2011), פורסם במאגרים [פורסם בנבו]]. על פי גישה זו, יש לקבל את נושא המעבר, "כמעשה עשוי", ועל ביהמ"ש להכריע בשאלת משמורת הקטינים, על פי טובתם, בהתבסס על ההנחה לפיה המעבר למקום החדש כבר התבצע. שיקולי טובת הילד ידונו לאחר העתקת מקום המגורים של ההורה. באותו עניין נקבע, כי טובת הקטינים נסוגה מפני חירות התנועה של ההורה (מתוך הנחה כי אין בטובה כדי

למנוע מההורה לממש את זכותו כאדם). על פי גישה זו, די בכך שקיימת "יכולת הקטינים לשרוד את המעבר", על מנת לאפשר המעבר, ואף תיבחן השאלה האם יש בקשר של הקטינים עם מי מההורים גורם המונע ניתוק מאותו הורה, ומהי האפשרות הטובה ביותר עבור הקטינים במצב שנוצר (כשהכוונה – לאחר המעבר).

הגישה השנייה מצאה ביטוי בעמ"ש (י-ם) [35652-07-12 א.ב.ח., נ' מ.ב.ח.](#) (9/12/2012, פורסם בנבו). ביהמ"ש בחן באותו עניין האם צרכי הילדים מצדיקים את העתקת מקום המגורים. עוד בחן ביהמ"ש המחוזי האם יהיה בהעתקת המגורים כדי לפגוע ביחסים ובקשר שבין המשיב ובין הילדים, והאם הפגיעה תהיה בדרגת חומרה כזו "עד כדי כך שטובת הילדים תועדף על פני רצונה של המערערת לגור במקום שליבה חפץ" ... בית המשפט המחוזי בירושלים אשר היה ער לקביעת בית המשפט המחוזי בנצרת ובכל זאת ביכר שמירת קשר איכותי בין הילדים לבין כל אחד מהוריהם ומתן אפשרות לכל הורה לממש אחריותו ההורית כלפי הילדים ועל כן קבע, כי לאותה עת אין בידו להיעתר לבקשת המערערת להעתקת מקום המגורים".

52. כב' השופט נ. סילמן קבע בהכרעתו לעיל, כי במסגרת קביעת רווחתו של הילד, יש לקחת בחשבון גם את רווחת ההורים:

"מטבע הדברים, כאשר אמו של הקטין תזכה, לשקם חייה בהיבט הזוגי, וירווח לה, ירווח בצד זאת לקטין, רווחתה הנפשית של אמו משפיעה על רווחתו שלו. יחד עם זאת, גם רווחתו האישית של אביו הנה פרמטר בטובתו של הקטין – הקרבה, הסדירות, והקביעות. בצד כל אלו – יש להביא בחשבון את הסביבה, מערכת החינוך, וגורמי הטיפול בקטין".

53. בסדרי העדיפויות, קבע כב' השופט סילמן כי יש להעדיף את טובת הילדים על פני רווחת הוריהם:

"איני יכול לקבל הגישה, כי חופש התנועה, וזכות שיקום ההורה, דוחקת טובת קטינים. הגישה לפיה יש להתיר מעבר/הגירה ורק אחר כך לשקול שיקולי משמורת וטובת קטינים, כמוה כהפיכת עיקרון על, ל"מושג שיש להתחשב בו". ברי כי קיימת קורלציה בין טובת המשמורן ובין טובת הקטין, אך לטעמי- סדר השיקולים הפוך".

54. אציין כי בעת בחינת טובתם של קטינים בעניין העתקת מגורים "השאלה אינה אם הקטינים כשלעצמם צריכים את המעבר והאם המעבר ייטיב עימם, השאלה גם אינה האם המעבר מוצדק. השאלה היא, מה טובתם של הקטינים במצב שנוצר כאשר האם מבקשת לעבור, ואין לבדוק אם יש צידוק למעבר והאם התנהגות האם נאותה." (ע"מ מחוזי באר שבע) [119/08 פלוני נ' פלונית](#) (נבו, 13.08.2008) ההדגשה אינה במקור. א.מ.).

55. אני הקטן סבור ששיקולי טובת הקטין מאפילים על טובת הוריו כפי הגישה השנייה שהובאה לעיל בפסק דינו של השופט סילמן וכפי שנפסק ב**עמ"ש (מחוזי-מרכז) 33666-01-21** **א.ב. נ' א.ב.** (נבו, 31.5.2021):

"השיקול המרכזי העומד לנגד עיני בית המשפט בעניינים הנוגעים לקטין היא טובתו, תוך שאיננו מתעלמים בכך שטובת הקטין קשורה לחיים סבירים, נוחים ושלווים – כמו גם אושרם - של שני הוריו. ואולם, כאשר מתגלה מתח בין טובת הקטין לבין צרכיו האישיים של מי מההורים, שיקולי טובת הקטין הם המכריעים".

56. לא קלה מלאכתו של ביהמ"ש בהכרעה בין עמדות הצדדים ביחס לטובת הקטינות הכרוכה בהעתקת מקום מגוריהן המבוקש, שכן:

" בית המשפט המתבקש לאשר הגירת הקטין נדרש להעריך על בסיס אירועי העבר וחוות הדעת של מומחים מקצועיים מהי ההחלטה התואמת טובתו של הקטין. מדובר אפוא בהכרעה המפנה פניה אל העתיד, **אל הבלתי נודע**, ואשר מבקשת את בית המשפט לקבוע היכן ייטב לקטין. **מיומנויות "נבואיות" מעין אלה אינן ממיומנויותיו הטבעיות של בית המשפט אשר מכריע בדרך כלל בסכסוכים שבמוקדם אירועים שבעבר "** (פסקה 13 לפסק דינה של השופטת ארבל ב**ע"מ 27/06 פלוני נ' פלונית** (נבו, 2006) (ההדגשות אינן במקור. א.מ.); ראו גם: **רמ"ש (מחוזי בי"ש) 799-09-18 ש.א. נ' ח.א.** (נבו, 5.11.2018).

57. עוד חשוב להדגיש כי טובתם של קטינים, באשר הם, מחייבת קשר רציף, משמעותי וקרוב עם שני הוריהם ועל כן יש לעשות המרב כדי להבטיח ששני ההורים ימלאו את תפקידם המשמעותי בחיי הקטינים, יגדלו אותם ויממשו את אחריותם ההורית (ראו: **י"ס (נצרת) 71706-11-21 פלוני נ' פלונית** (נבו, 15.01.2022) וכן ראו סעיף 3.1.9.2 לדו"ח הביניים של הועדה לבחינת ההיבטים המשפטיים של האחריות ההורית בגירושין בעמ' 34).

58. ולעניין של הקטינות העומדות בפני, מצאתי כי קיים צורך לאמץ את המלצת וועדת תסקירים לאשר את המעבר, כאשר גורמי המקצוע שהיו חברים בוועדה, סברו כי זו טובת הקטינות והיא מתיישבת אף עם רצונן.

59. אציין כי השיחות שהתקיימו עם הקטינות במש"י ביום 31.5.2022 (שתוכן המלא נותר חסוי בפני הצדדים) העלו כי רצונן הברור של הקטינות הינו להעתיק את מקום מגוריהן לישוב ב'.

60. אך מדברי הקטינות עלו מסקנות חשובות נוספות: הקטינות חוות חוסר שביעות רצון בולט מהישוב בו הן מתגוררות וסלידה מביה"ס בו הן מתחנכות (ודומה שאף אין מסגרת המשך המתאימה דיה עבורן, כך לכל הפחות על פי הידוע לקטינות) וזאת לצד העובדה כי הקטינות חוות ניתוק חברתי חריף במקום מגוריהן הנוכחי.

61. כך עלה מדברי הקטינות, שהן מבקשות ומייחלות לשמור על קשר רחב עם שני הוריהן ואחת מהן אמרה: **"הדבר שביהמ"ש יכול לעשות שאנחנו נשנא זה לגור רק אצל אחד ההורים"**.
62. עוד עלה באופן ברור ומובהק, כי הקטינות מייחלות יותר מכל לסיום הסכסוך ולהכרעה ברורה בעניינים המצויים במחלוקת.
63. האמור בתסקיר עו"ס לסדרי דין לפיו, מחד, האב הינו חלק בלתי נפרד משגרת יומן של הקטינות, אינו מצוי במחלוקת.
64. בנסיבות אלה, בשעה שאין חולק כי עקרון "טובת הקטינות" כולל בחובו את הצורך והחובה לשמר קשר רציף, משמעותי וקרוב של הקטינות עם שני הוריהן ובשעה שאישור העתקת מקום המגורים של הקטינות עלול לגרום לזעזוע ביציבות הקשר שבין האב לקטינות- חששו של האב אינו חשש בדים.
65. אלא שעל אף האמור, בעת אישור המעבר שקלתי גם סוגיה זו, אך מצאתי כי יש בהוראות שיינתנו להלן כדי לאזן ולמזער את הפגיעה הצפויה במישור זה ומצאתי כי עקרון טובת הקטינות- באופן רחב, מכריע את הכף לכיוון אישור העתקת מקום המגורים.
66. אציין גם כי האמור בתסקיר העו"ס לפיו האב לא פיתח עבור הקטינות מרכז חיים באזור מגוריו, באופן שלקטינות אין חיי חברה, חינוך או חוגים באזור מגוריו לא נסתר והיה חלק ממכלול שיקוליי.
- זאת גם לצד העובדה שהקטינות מתחנכות בבית ספר דתי שאינו מתאים ומותאם להשקפת עולמה של המשפחה, שחדלה לשמור על אורח חיים דתי (באופן שאינו מצוי במחלוקת) וכי יש סבירות כי המשך מגוריהן של הקטינות במקום הנוכחי אינו מהווה הפתרון החינוכי האולטימטיבי עבורן, בנסיבות העניין, וכי סביר להניח שהעתקת מקום המגורים, דווקא תיטיב עימן במישור זה.
67. אי לכך, לא ניתן לראות בהעתקת במקום המגורים כפגיעה בשגרת חייהן החינוכיים והחברתיים של הקטינות וכאמור, החשש לפגיעה בטובתן של הקטינות מתמקד בחשש מפני בפגיעה באיכות הקשר שבין האב לקטינות, שאיני מקל בו ראש, אך הוא פרמטר אחד וחשוב מתוך פרמטרים נוספים שביהמ"ש נדרש לאזן ביניהם, בעת בחינת עתירת האם להעתיק את מקום מגורי הקטינות.
68. כפי שניתן ללמוד מהחומר המונח בפני, כל אחד מההורים פתח דף חדש בחייו, מצוי בזוגיות חדשה, כאשר לבני הזוג של ההורים ילדים מזוגיות קודמת.
69. האם מבקשת לעבור לישוב ב', שם רכשה בית עם בן זוגה הנוכחי, אשר נדרש לקיים הסדרי שהות עם ילדיו מקשר זוגי קודם, המתגוררים באזור המרכז, באופן שדומה כי הישוב ב', בו נרכשה הדירה, מצוי במרחק סביר ממקום מגורי ילדיו הקטינים (ובשעות הפקקים, אף בזמן נסיעה שאינו נופל באופן משמעותי מזה שיידרש לצדדים שבפני) ובאופן שמלמד כי

- מדובר בפשרה ובניסיון להלך בין הטיפות- קיום זוגיות חדשה, תוך מחויבות לילדים מזוגיות קודמת ותוך איזון בין טובתם של אלו לבין טובתם של ילדי הצדדים שבפניי.
70. אני סבור אם כן כי עיקרון טובת הילד, צריך להיבחן גם בראי הצורך שלא לפגוע בקטינים אחרים הקשורים בעל כורחם לקטינים שבפני וזאת אגב השמירה על טובת של הקטינים שעניינם נדון בפני.
71. כך גם אין חולק כי המציאות הקיימת, שבה נאלצות הקטינות לדור בשלושה בתים (בית האב בישוב ד', בית לימי השבוע ביישוב א' ובית האם ביישוב ב' בימי חמישי ובסופי שבוע לסירוגין) אינה סבירה, פוגעת בקטינות ובטובתן.
72. בדרך דומה ניתן לומר גם כן, כי קיום הסדרי שהות במתכונת שהומלצה בתסקיר עו"ס לסדרי דין לצד אישור העתקת המגורים, באופן בו הקטינות יידרשו לגמוע קילומטרים רבים מידי שבוע לצורך קיום הסדרי שהות עם האב בימי ראשון ורביעי בשבוע ובכל סוף שבוע שני, מהווה ניסיון "לאחוז החבל בשני קצותיו" באופן שלאורך זמן יפגע אף הוא בטובת הקטינות וזאת הגם שהן אינן צופות למרחוק ואינן רואות בכך כל בעיה (כפי עמדת המומחית).
73. אציין גם, כי בענייננו לא מצאתי כי הקטינות נקשרו לסביבת מגוריהן (בקרבת בית האב), סביבת חינוכן וחבריהן ומשכך בפרמטר זה לא מצאתי כי העתקת מקום המגורים של הקטינות תפגע בטובתן. ההפך. מצאתי כי דווקא בהיבטים אלה, גדולה התועלת הגלומה במעבר על פני המשך המגורים בסביבה בה חוות הקטינות ניתוק חברתי ותרבותי (ראו בעניין זה דברי כב' השופט סילמן (שם) לעניין חשיבות היציבות בחיי הילד).
74. אבקש להתייחס גם למבחן עזר נוסף שנקבע בפסיקה, מפי כב' השופט אסף זגורי [בתמ"ש \(טבריה\) 23494-01-10 א.ק.נ' מ.ש \(נבו, 29.08.2013\)](#) הוא מבחן המרחק בין מקום המגורים המקורי לבין המקום אליו מבוקש להעתיק אליו את מגורי הקטינים:
- "ראיתי לנכון להוסיף על נוסחאות האיזון לעיל, מבחן עזר נוסף. מבחן זה הינו טכני בעיקרו בשעה שהוא בוחן את המרחק בין מקום המגורים הנוכחי לבין מקום המגורים אליו מעוניינת האם להעתיק מקום המגורים של הילד. פרמטר זה משמעותי ביותר לאור העובדה שעשוי להתקיים קשר ישיר בין מידת המרחק שיווצר בין שני ההורים ובתייהם לבין תדירות ו/או האפשרות של האב לקיים הקשר עם בנו במקום המגורים החדש (העיקרי) בו יגור. על כן, נכון לטעמי, להקל במקרים המתאימים, על בקשות העתקת מקום מגורים למרחק נסיעה של חצי שעה – שעה נסיעה ולהקשות על העתקת מקום מגורים למרחק נסיעה העולה על זמן זה. עם זאת וככל שמדובר בבחירה של ההורה המעתיק מקום המגורים למרחק גדול יותר, מבחן העזר הופך למהותי בשל ההכבדה שיש במעבר על מימוש זכותו של הילד להיות בקשר איכותי עם "ההורה שנותר מאחור" (ההדגשה אינה במקור. א.מ.)."*

75. בענייננו, מבקשת האם להעתיק את מקום מגורי הקטינות למרחק של כ-112 ק"מ מבית האב בישוב ד'- מרחק נסיעה של כשעה ועשר דקות. אכן מדובר במרחק לא מבוטל, אולם זה אינו חורג ממתחם הסבירות, בשעה שלעיתים, משפחות המתגוררות באזור המרכז, נדרשות לבצע נסיעה דומה לצורך קיום הסדרי שהות במרחקים גיאוגרפיים פחותים בהרבה.

76. למרות האמור, לנוכח השינוי בחלוקת זמני השהות עליו אורה להלן, אשר יפחית באופן משמעותי את הפעמים בהן יידרשו הצדדים לנסוע את אותם מרחקים, מצאתי כי זה מהווה איזון ראוי וכדי למנוע הכבדה משמעותית על מימוש זכותן של הקטינות להיות בקשר איכותי עם אביהן.

77. **בנסיבות אלה, ובשעה שאני סבור כי טובת הקטינות, במישור החברתי והחינוכי לבצע את המעבר, אני מתיר לאם להעתיק את מגורי הקטינות לישוב ב' וזאת לצד רישומן למוסדות חינוך מותאמים, המתאימים להשקפת עולמם של הצדדים ולאורח חייהם הנוכחי.**

78. אף אני סבור, כפי עמדת עורכת חוות הדעת, כי לא ניתן "לאחוז החבל בשתי קצותיו", מחד להותיר את זמני השהות במתכונת הקיימת ומאידך להתיר את המעבר וכי יש להכריע בדבר, באופן שלא יעמיס על הצדדים ועל הקטינות ולא יהווה גזירה שאף לא אחד מהם יכול לעמוד בה.

79. **בנסיבות אלה, אני מבהיר שבשעה שקיים הכרח לקבוע בית עיקרי אחד, כפי העולה מחוות הדעת שהוגשה לתיק, בשעה שהתירתי את המעבר ולנוכח דיווחי עו"ס לסדרי דין, לפיהן האב אינו מקיים תקשורת תקינה עם האם ואף ממדר אותה מקבלת מידע בעניינים מהותיים הקשורים בקטינות ובטובתן, מצאתי כי אגב התרת המעבר, יש לקבוע את בית האם כביתן העיקרי של הקטינות, וזאת בכפוף להוראות שיינתנו להלן.**

80. **אי לכך, לצד אישור העתקת מקום המגורים של הקטינות מהישוב א' לישוב ב' אני מורה על שינוי מתכונת הסדרי השהות, זאת תוך שמירה על זמני השהות משמעותיים עם האב, שיאפשרו לו להמשיך ולקחת חלק בעולמן של הקטינות ולקיים עמן זמני השהות איכותיים, לצד הפחתת כמות הנסיעות וחלוקת הנטל בין ההורים כדלהלן (תוך שימת לב למסקנות חוות הדעת גם לעניין הצורך בקביעת מרכז חיים אחד);**

א. הסדרי השהות בין האב לקטינות יתקיימו במתכונת של יום אחד בשבוע הכולל לינה (ביום שיתואם בין הצדדים).

ב. **אני מסמיך את עו"ס לסדרי דין לפי סעיפים 19 ו-68 לחוק הכשרות והאפוטרופסות התשכ"ה-1965, להכריע בכל עניין הנוגע לקביעת היום הספציפי לביצוע הסדרי השהות בין האב לקטינות (כאמור בסעי' א' לעיל), כל מקום שבו תתעורר מחלוקת בין הצדדים בעניין זה, אשר לא תבוא על פתרונה בכוחות עצמם. תוקף ההסמכה הינה לחודשיים מהיום.**

- ג. בנוסף תשהינה הקטינות בבית האב בכל סוף שבוע שני לסירוגין, החל מיום חמישי בשבוע ועד ליום ראשון בשבוע.
- ד. לצורך ביצוע הסדרי השהות, האם (או מי מטעמה) תאסוף את הקטינות מהמוסדות החינוכיים, בתום שעת הלימודים ותביא את הקטינות ישירות לפתח בית האב (זאת לכל היותר לאחר התארגנות קצרה).
- ה. בתום הסדרי השהות ישיב האב (או מי מטעמו) את הקטינות ישירות למסגרת החינוכית בתחילת שעת הלימודים.
- ו. הסדרי השהות בחופשים ובחופשות יתחלקו באופן שווה בין הצדדים ובאופן שבו בחודשי הקיץ ובחופשות יוכלו הקטינות לשהות בבית הוריהם במחצית מהזמן (כולל לינה), באופן שיתואם מראש בין הצדדים.
- ז. ככל שתתעורר מחלוקת בעניין זה, תכריע בה עו"ס לסדרי דין בהתאם להסמכתה, כאמור לעיל.
- ח. הקטינות ימשיכו בטיפול הרגשי שהחל והצדדים יישאו בחלקים שווים בעלויות הטיפולים וישתפו פעולה עם כל הוראות המטפלים.
- ט. ההורים יחלו לאלתר בהדרכה ובתיאום הורי ויישאו בכך בחלקים שווים.
81. אציין כי לא נעלמה מעיני העובדה כי הקטינות לא יפקדו מסגרת חינוכית בימי שישי (פעם בשבועיים), אך בראי טובתן, מצאתי כי יש להעדיף קיום הסדרי השהות יציבים ומשמעותיים עם אביהן, במתכונת שנקבעה לעיל.
- חזקה על הצדדים, כי ידעו להשלים את החסר מבחינה לימודית, כתוצאה מאי פקידת המסגרות בימי שישי, פעם בשבועיים.
82. בשעה שזו מסקנתי, ובשעה שההכרעה במקום מגורי הקטינות נעשית בד בבד עם הכרעה בסוגיית חלוקת זמני השהות, שאותה עורר האב בתביעתו שלו, תם גם בירורה של תביעת האב.
83. בנסיבות אלה, המזכירות תסרוק פסק הדין להליך הקשור ותסגור את שני ההליכים שבכותרת.
84. לנוכח מסקנתי ובשעה שכל אחד מההורים ניהל מחלוקת "לשם שמים" ותוך שהוא שם לנגד עיניו את טובת הקטינות ובשעה שאין "מנצח" או "מפסיד" (כפי שעלה בשגגה מדבריה של הקטינה א' בחוות הדעת), אינני נותן צו להוצאות.

85. פסק הדין מותר בפרסום בהשמטת פרטים מזהים ובכפוף לתיקוני עריכה.

ניתן היום, ט"ו אב תשפ"ב, 12 אוגוסט 2022, בהעדר הצדדים.

אריאל ממן 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, תיקיה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)